

Handläggare: Gunweig Högberg
Telefon: 08-50820505

Till
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Riktlinjer för handläggning av ärenden enligt SoL och LSS inom äldreomsorgen

Yttrande över remiss, dnr 327-390/2010

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen till kommunstyrelsen.

BrittMarie Kyndel
Tf stadsdelsdirektör

Kristina Goldring
Äldreomsorgschef

Sammanfattning

Äldreförvaltningen har utarbetat förslag till riktlinjer för handläggning av ärenden enligt SoL och LSS för personer 65 år och äldre. Riktlinjerna vänder sig till chefer och biståndshandläggare inom äldreomsorgen. De föreslagna riktlinjerna ersätter de nu gällande riktlinjerna, dnr 10593/2007, KF 2007-12-11.

Riktlinjerna tar upp lämplig lagtext, handläggning av ärenden, dokumentation i samband med handläggning av ärenden, stöd och hjälp för den som bor i ordinärt boende, boenden för äldre, stöd till närstående och handläggning enligt LSS för personer över 65 år.

Förvaltningen instämmer i stort i de förändringar som föreslås i riktlinjerna men bedömer att kostnadsökningar kan bli aktuella för staden gällande förändringen i riktlinjer för trygghetslarm och korttidsvård. Vad gäller korttidsvård bedömer förvaltningen också att det finns en risk för att staden får överta annan huvudmans ansvar vad gäller rehabilitering. Detta kan även leda till en otydlighet gällande

ansvaret och förstärka de problem som ibland uppstår i samverkan vid vårdplanering för personer som har vistats på sjukhus. Gällande korttidsvård utomlands anser förvaltningen att det kan medföra svårigheter för biståndshandläggarna att bedöma om den enskilde äldre verkligen kan klara av resan samt följer de krav som ställs på den som beviljas detta. Förvaltningen anser att det är positivt med det förtydligande som skett under "Särskilt boende" vad gäller parbogarantin. Förvaltningen anser dock att detta bör förtydligas ytterligare så det framgår att även behov av boendeform för makar/registrerade partners/sambor måste vara styrande för att detta ska kunna verkställas i enlighet med den förändring som föreslås.

Bakgrund

Äldrenämnden har godkänt äldreförvaltningens förslag till riktlinjer för handläggning av ärenden enligt SoL och LSS inom äldreomsorgen. Äldrenämnden föreslår kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige anta dessa riktlinjer. Remissen har överlämnats till stadsdelsnämnden för yttrande senast 2010-05-07.

Ärendet

Äldreförvaltningen har utarbetat förslag till riktlinjer för handläggning av ärenden enligt SoL och LSS för personer 65 år och äldre. Riktlinjerna vänder sig till chefer och biståndshandläggare inom äldreomsorgen. De föreslagna riktlinjerna ersätter de nu gällande riktlinjerna, dnr 10593/2007, KF 2007-12-11.

Riktlinjerna tar upp lämplig lagtext, handläggning av ärenden, dokumentation i samband med handläggning av ärenden, stöd och hjälp för den som bor i ordinärt boende, boenden för äldre, stöd till närstående och handläggning enligt LSS för personer över 65 år.

Äldreförvaltningen ger följande beskrivning om förändringarna i förslaget till nya riktlinjer:

Tillämplig lagstiftning, föreskrifter, riktlinjer mm

Riktlinjerna inleds med ett avsnitt där mest vanligen förekommande regelverk, som är tillämpliga vid handläggning av ärenden enligt SoL och LSS anges. Regelverk som utgått har ersatts och nya regelverk har lagts till.

Verkställighet av beslut

Avsnittet om verkställighet av beslut har kompletterats med ytterligare två stycken - rapportskyldighet och särskild avgift.

Verkställighet av beslut innebär i stort sett att stadsdelsnämnden får avvakta med verkställighet av beslut på begäran av den sökanden om verkställighet sker inom ett valfrihetssystem.

I stycket **rapportskyldighet** bedrivs kommunens skyldighet att till länsstyrelsen anmäla beslut som inte verkställts inom tre månader från det att beslutet fattats. Anmälan ska också göras till stadens revisorer. I det sista stycket om **särskild avgift** beskrivs att stadsdelsnämnden kan åläggas att betala särskild avgift om kommunen inte inom skälig tid tillhandahåller det bistånd som någon är berättigad till.

Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk

Den 1 februari 2010 trädde en ny lag (2009-724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk i kraft. Lagen ersätter lagarna om rätt att använda samiska respektive finska och meäkieli hos förvaltningsmyndigheter och domstolar. Stockholms stad är en av de kommuner som ingår i förvaltningsområdet för finska, vilket bland annat innebär att enskilda har rätt att använda finska vid skriftlig och muntlig kontakt.

Handläggning av ärenden

Konsumentrådgivande funktion är ett nytt avsnitt som förtydligar biståndshandläggarens informationsansvar. Biståndshandläggarna kan ses som konsumentrådgivare då de ska kunna lämna så utförlig information att den enskilde kan göra sitt val.

En nyhet är det **ickevalsalternativ** som ska finnas att tillgå i de fall den enskilde inte vill, eller kan, välja utförare samt vid akut behov av insats.

Avgiftsbeslut är ett nytt stycke som tillkommit på grund av att det framkommit behov av att förtydliga handlägningsprocessen om avgift. Att utreda och besluta om den enskildes avgift för hemtjänst, dagverksamhet och särskilt boende är myndighetsutövning och ska handläggas lika nogsamt som övriga myndighetsbeslut.

Nytt är också rutiner om **”Trygghetskvitto”**. Kommunfullmäktige har den 1 december 2008 beslutat om införandet av trygghetskvitto inom äldreomsorgen. Rutinerna bygger på att landstingets ansvariga sjukvårdspersonal medverkar till att den enskilde får utskrivningsmeddelandet – trygghetskvittot.

Individuell planering mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten – gemensamma överenskommelser

Den 1 januari 2010 infördes nya regler i 3§ HSL och 2 kap. 7§ SoL som innebär att kommun och landsting ska upprätta en individuell plan när den enskilde har behov av insatser från både socialtjänsten och hälso- och sjukvården.

Bestämmelserna omfattar alla personer som behöver individuell planering för att få sina behov tillgodosedda. Särskilt nämns grupper inom missbruk, äldreomsorg och psykiatri.

Stöd och hjälp för den som bor i ordinärt boende

I detta avsnitt förtydliga den enskildes **rätt att välja utförare** av hemtjänst, ledsagning och avlösning bland de utförare som ingår i kundvalsmodellen. Även den enskildes rätt att byta utförare och rutiner kring detta har förtydligats.

Anställning av anhörig eller närstående är av kommunen frivilliga åtaganden som inte är reglerade i SoL. Stadsdelsnämnden har att pröva om den enskilde är berättigad till det sökta biståndet eller inte. Frågan om vem som ska utföra de beslutade insatserna är att betrakta som verkställighet och ska därför inte tas upp till prövning enligt 4 kap. 1§ SoL. Med detta följer att om den enskilde vill att någon anhörig eller närstående ska utföra de beviljade hemtjänstinsatserna ska biståndshandläggaren inte utreda och besluta om det, utan den delen av ansökan ska avvisas.

Personburna **trygghetslarm** är ett viktigt tekniskt hjälpmedel för att öka tryggheten för den enskilde i bostaden. Nuvarande handlägningsrutiner för ansökan om trygghetslarm är att utreda och fatta beslut enligt SoL. Detta innebär en ganska omfattande handlägningsprocedur som kan jämföras med övrig handläggning. Idag är kriteriet för att beviljas trygghetslarm oro. Vad som definieras som oro är inte alltid så lätt och kan variera.

För att underlätta för den enskilde föreslås i de reviderade riktlinjerna att det enda kriteriet som ska uppfyllas, för att beviljas trygghetslarm, är ålder- den enskilde ska ha fyllt 65 år. Trygghetslarm beviljas då enligt föreslagna riktlinjer och någon biståndsprövning behöver inte göras. Detta innebär en förenkling av handlägningsprocessen för den som handlägger ansökningar om trygghetslarm. Den enskilde registreras i Paraplysystemet på sedvanligt sätt och betalar avgift enligt gällande avgiftssystem.

I Äldrelegationens förslag om trygghetsboende ska trygghetslarm ingå i själva boendet utan föregående biståndsprövning. Detta föreslås även i stadsledningskontorets förslag om trygghetsboende, dnr 327-1178/2009. Till trygghetsboende ska den äldre kunna flytta, utan ett biståndsbeslut. Då

trygghetsboende är ett ordinärt boende bör lika regler gälla för alla äldre i ordinärt boende.

Äldre med psykiska funktionsnedsättningar är en grupp som många gånger har behov som inte kan tillgodoses med traditionell hemtjänst. Här uppmärksammas biståndshandläggarna på dessa personers specifika behov och vikten av individuella bedömningar.

Valfrihet inom dagverksamhet infördes den 1 juli 2009 och avsnittet om dagverksamhet har förtydligats med ett stycke om den enskildes **rätt att välja utförare av dagverksamhet**.

Korttidsvård är en viktig insats för äldre i ordinärt boende. Korttidsvård är en mycket strategisk insats i takt med att allt fler äldre önskar bo kvar i det ordinära boendet. En väl fungerande korttidsvård är angelägen för att äldre ska kunna uppehålla den fysiska förmågan och kunna bo kvar hemma ytterligare tid. Korttidsvård kan skjuta upp eventuell flytt till ett vård- och omsorgsboende. Det är dessutom angeläget att biståndshandläggarna, vid behov, ska kunna få möjlighet till bättre beslutsunderlag om den enskildes fortsatta behov av omvårdnadsinsatser. Korttidsvård är också en angelägen insatstyp för många som vårdar en närstående i hemmet.

I de föreslagna riktlinjerna har ett förtydligande gjorts bland kriterierna för att tydliggöra möjligheten att bevilja korttidsvård.

I föreslagna riktlinjer förtydligas att avlösning inte endast behöver innebära att den som vårdar lämnar hemmet, utan det kan också innebära att hemtjänstpersonalen tar med sig den som är i behov av hjälp ut på promenad och att den som vårdar då kan vara ensam kvar i bostaden. **Stödet ska vara individuellt anpassat** och utformas i samråd med berörda.

Nytt i föreslagna riktlinjer är möjligheten till avlösning genom korttidsvård utomlands. De som vårdar en närstående som beviljats korttidsvård utomlands ska, om så önskas, kunna följa med på utlandsvistelsen och får då bekosta sin egen del av resan själv.

Äldreförvaltningen bedömer att föreslagna riktlinjer **inte kommer att medföra någon kostnadsökning för staden**.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom äldreomsorgsavdelningen. Ärendet behandlas i stadsdelnämndens pensionärsråd 2010-04-16.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen instämmer till stor del i de förändringar i riktlinjerna som föreslås men vill anföra följande:

Om trygghetslarm ska beviljas så generellt som det föreslås kommer ökade kostnader att uppstå eftersom fler personer kommer att tilldelas trygghetslarm. Dessutom ser förvaltningen redan nu en ökad tendens till att individuella lösningar krävs för larmkunder i ordinärt boende. Dessa lösningar krävs också för personer som bor i fastigheter där fast telekablage ej installeras i samband med byggnation vilket blir allt mer vanligt. Förvaltningen anser även att insatsen trygghetslarm ska kunna avslås i de fall den enskilde äldre inte kan hantera larmet, detta gäller exempelvis personer med demens sjukdom men kan även omfatta personer med annan funktionsnedsättning. Även för de personer som har täta insatser bör ett avslag kunna meddelas då omvårdnadsbehovet i dessa fall är tillgodosett genom de insatser som beviljats.

Ett kriterie som föreslås för korttidsvård är "för den som vårdats på akutsjukhus och som inte utan en tids återhämtning kan återgå till sitt ordinarie boende". Här bedömer förvaltningen att det finns en risk för att staden får överta annan huvudmans ansvar vad gäller rehabilitering vilket kan medföra betydande merkostnader för staden. Detta kan även leda till en otydlighet gällande ansvaret och förstärka de problem som ibland uppstår i samverkan vid vårdplanering för personer som har vistats på sjukhus. Förvaltningen delar således inte äldreförvaltningens bedömning om att de föreslagna riktlinjerna inte kommer att medföra någon kostnadsökning för staden.

Gällande korttidsvård utomlands anser förvaltningen att det kan medföra svårigheter för biståndshandläggarna att bedöma om den enskilde äldre verkligen kan klara av resan samt följer de krav som ställs på den som beviljas detta. Förvaltningen anser också att det är svårt att se att den som uppfyller kriterierna för korttidsvård skulle klara av resan med allt vad den innebär - inte minst i tid.

Förvaltningen anser att det är positivt med det förtydligande som skett under "Särskilt boende" vad gäller parbogarantin, 7.1.2. Här anges att "då makar/registrerade partners/sambor beviljas boende i särskilt boende, ska med skälig levnadsnivå förstås att båda bereds plats i samma boende, om de begär det

men att bestämmelsen inte gäller i de fall endast den ena av makarna har behov av särskilt boende". Förvaltningen anser dock att detta bör förtydligas ytterligare så det framgår att även behov av boendeform för makar/registrerade partners/sambor måste vara styrande för att detta ska kunna verkställas i enlighet med den förändring som föreslås. Detta då det under 7.1.15 tydligt framgår att den som inte har en demensdiagnos inte ska placeras på ett boende avsett för dementa.

Förvaltningen instämmer i att biståndshandläggaren i sitt informationsansvar kan anses ha en konsumentrådgivande roll då en utförlig information ska ges för att den enskilde ska kunna göra sitt val.

Bilagor

1. Remissen "Riktlinjer för handläggning av ärenden enligt SoL och LSS inom äldreomsorgen".